

ROVANIEMEN HALLINTO-OIKEUS

LAUSUNTO

HKA 14/2010

Valtakatu 17, Oikeustalo

PL 8112

96101 ROVANIEMI

Puhelin 010 36 42900, Faksi 010 36 42995

Sähköposti rovaniemi.hao@oikeus.fi

22.6.2010 SISÄASIAINMINISTERIÖ

23.06.2010

INRIKESMINISTERIET

Sisäasiainministeriö

LAKI KOTOUTUMISEN EDISTÄMISESTÄ - LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI

Sisäasiainministeriön kirje 27.5.2010 SM024:00/2009

Rovaniemen hallinto-oikeus esittää pyydettyinä lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Ehdotetun lain sisällöstä

Sisäasiainministeriön maahanmuutto-osaston valmistelemassa laissa säädetään kattavasti maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyvistä periaatteista ja toimenpiteistä sekä viranomaisten tehtäväjaosta. Lainsäädännön selkeyden kannalta on hyvä, että kotoutumisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta on tarkoitus säätää eri laeissa.

Hallinto-oikeudella ei ole lain materiaalsen sisällön osalta huomauttamista.

Määritelmistä

Lain 3 § sisältää laissa käytettävät määritelmät. Pykälän 1 kohdan mukaan *kotoutumisella* tarkoitetaan maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tarkoituksena on hankkia yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen.

Säännöksen muotoilulla on pyritty kuvaamaan esityksen tavoitetta, jonka mukaan kotoutuminen tapahtuisi kaksisuuntaisesti. Myös julkisia palveluita ja suomalaista yhteiskuntaa tuettaisiin muuntumaan siten, että maahanmuuttajaväestö otettaisiin paremmin huomioon.

Hallinto-oikeuden mielestä säännöksen ja sen perusteluiden kirjoittamistapaa on ehkä vielä syytä miettiä. Säännöksen vuorovaikutteiseen kehittymiseen tähtäävä sisältö on sinänsä hyvä ja vastaa ehdotetun lain tarkoitusta, mutta nyt säännöksestä ja varsinkin sen perusteluista voi saada sellaisen epäloogisen mielikuvan, että myös suomalainen yhteiskunta pyrkii kotoutumaan Suomeen. Ajatus yhteiskunnan muuttumisesta liittyy ehkä enemmän kotouttamisen käsitteeseen, joka muutoinkin sisältää kotoutumisen edistämiseen kuuluvia asioita.

3 §:n 8 kohdassa määritellään se, mitä tarkoitetaan *kansainvälistä suojelua saaneella*. Yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan käsite olisi ulkomaalaislaissa omaksuttua laajempi.

Hallinto-oikeus toteaa, että samaa asiaa koskevat erilaiset määritelmät kahdessa soveltamisalaltaan läheisesti toisiinsa liittyvässä laissa, saattaa aiheuttaa sekaannusta.

Paluumuuttoavustusta koskevasta säännöksestä

Lain 51 § sisältää säännökset paluumuuttoavustuksesta. Sen 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan paluumuuttoavustusta myönnetään valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa. Samassa virkkeessä määritellään, kelle avustusta myönnetään ja millä edellytyksillä. Toisesta virkkeestä käy ilmi, mihin kustannuksiin paluumuuttoavustusta voidaan myöntää, ja että avustuksen voi myöntää kunta. Kolmas virke koskee avustuksen määrää.

Hallinto-oikeus toteaa, että 51 §:n 1 momentti on jossain määrin epäselvästi muotoiltu. Se sisältää monia, keskenään erilaisia asioita, kuten avustuksen määrärahasidonnaisuutta sekä avustuksen saajaa, myöntämisedellytyksiä ja määrää koskevat seikat ja vielä avustuksen myöntäjää koskevan säännöksen. Momentin ensimmäisen ja toisen virkkeen keskinäinen suhde ei myöskään ole aivan selvä. Voiko avustusta myöntää jokin muukin viranomainen kuin kunta?

51 §:n 1 momentti olisi ehkä syytä jakaa kahdeksi eri momentiksi tai ainakin asioiden kirjoittamisjärjestystä voitaisiin muuttaa.

Lisäksi hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että säädösteknisesti ei ole johdonmukaista sijoittaa paluumuuttoavustuksen myöntämistä koskevia säännöksiä lain 6 lukuun, joka otsikkonsa mukaan koskee kustannusten korvaamista eli sitä, miten valtio korvaa kunnalle tässä laissa tarkoitetuista toimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia.

Valtionavustuslain soveltamisesta

51 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että paluumuuttoavustusta koskevien kustannusten korvaukseen, avustukseen ja muutoksenhakuun sovelletaan muutoin, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

Kun valtionavustuslain soveltamisesta on säädetty paluumuuttoavustusta koskevassa pykälässä, jää epäselväksi, onko valtionavustuslakia tarkoitus soveltaa vain paluumuuttoavustuksiin liittyvien valtionavustusten osalta. Johdonmukaista olisi, että samaa lakia sovellettaisiin myös muihin valtion kunnalle maksamaa korvausta koskeviin kysymyksiin.

Ilmeisesti on tarkoitus, että valtionavustuslakia sovelletaan valtion ja kunnan välisessä suhteessa. Kun 51 §:n 2 momentin luettelossa mainitaan avustus, voidaan säännös lukea myös siten, että lakia sovellettaisiin myös kunnan ja paluumuuttoavustusta hakeneen henkilön välisessä suhteessa. Paluumuuttoavustus on sosiaalietuus ja sen määrä on osittain sidottu toimeentulotuen määrään, jolloin paluumuuttoavustuksen myöntämistä koskeva hallintomenettely ja muutoksenhaku voisivat luontevasti määräytyä sosiaalihuoltolain mukaan.

Muutoksenhakua koskevista säännöksistä

Hallinto-oikeuden mielestä kaikki muutoksenhakusäännökset olisi hyvä sijoittaa samaan lukuun. Lakiluonnoksessa paluumuuttoavustusta koskeva muutoksenhakusäännös on 6 luvussa olevassa 51 §:ssä ja muut muutoksenhakusäännökset 9 lukuun sijoitetussa 75 §:ssä. Lisäksi muutoksenhakusäännöksiä kirjoitettaessa on tarpeen kiinnittää erityistä huomiota siihen, että sekä maahanmuuttajan etuuksia koskevat muutoksenhakutilanteet että valtion kunnalle maksamaan korvaukseen liittyvät muutoksenhakutilanteet tulevat kattavasti ja yksiselitteisesti säännellyiksi.

Hallinto-oikeustuomari

Antti Pekkala

Hallinto-oikeustuomari

Pirjo Pyhäjärvi

